

Consilium de vita spiritali, ad monachum novitium (capita xcvi)

Συμβουλία περί πνευματικοῦ βίου πρὸς νεόφυτον μοναχόν κεφαλαί ἐνενήκοντα ἕξ

1 α'. ἐπήνεσά σου τὴν πίστιν καὶ τὴν σπουδὴν, πῶς παρὰ ἁμαρτωλοῦ ἠτήσω ἀκοῦσαί τι τῶν λυσιτελούντων τῷ σῶ ἐπαγγέλματι, καθότι οὐχ ἄπαξ, οὐ δις ὥχλησας περὶ τούτου. Καὶ τοῦτο τεκμήριον ἐναρέτου ψυχῆς. Ἐμοὶ δὲ ὄκνον ἐμποιεῖ ἡ τῶν πράξεών μου ἀνομοιότης· ὁ γὰρ βρῶμος αὐτῶν ἀφόρητος. Πάλιν δὲ κατακάμπτει με πρὸς ὑπακοὴν τὸ οὕτω σε γλίχεσθαι ἀκοῦσαι λόγον περὶ φόβου Θεοῦ. Οἱ γὰρ τὰ πνευματικὰ μετερχόμενοι τοὺς περὶ ἀρετῆς ἐγγυμνάζοντας λόγους ἐγγλυκαίνονται, οἱ δὲ πρὸς τὸν ἐμπαθῆ βίον νενευκότες περὶ πνευματικῶν ἀκούειν οὐκ ἀνέχονται, ἀλλὰ διασύρονται, καὶ τὸν λέγοντα ἀπωθοῦνται. Περὶ δὲ παθῶν καὶ ἡδονῶν ὁμιλοῦντες οὐ κορέννυνται, ἀλλ' αἰροῦνται τροφῆς καὶ τοῦ ὕπνου στερηθῆναι μᾶλλον ἢ τῆς τοιαύτης ἀδολεσχίας διδόναι πέρασ. 2 β'. Σὺ δὲ ἐπίμενε ἐν τοῖς πνευματικοῖς, ἵνα διαμείνη σοι ἡ τοῦ Θεοῦ μνήμη, τοὺς ἀνωφελεῖς λόγους βδελυσσόμενος· καθότι δυσωδίαν καὶ εὐωδίαν οἰκεῖν ὁμοθυμαδόν, ἔστι τῶν ἀμηχάνων. 3 γ'. Ἴσθι ἀκριβῆς πρὸς συγκατάβασιν, εἴτε ἐν ὁδῷ εὐρεθῆς, εἴτε ἐν πλοίῳ, εἴτε ἐν κελλίῳ, εἴτε νεωτέρῳ συνδιαιτήσῃ, εἴτε πρεσβυτέρῳ. Ἐν γνώσει καὶ διακρίσει ἔστωσάν σου οἱ πόνοι, ἵνα μηδὲν τῶν εἰργασμένων ζημιωθῆς. 4 δ'. Σιτίοις χρῶ λιτοῖς καὶ ἀναγκαίοις, μήποτε παχυνθῆ σου ἡ διάνοια ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς. Οἱ γὰρ ὑπὸ τοιούτου πάθους ὑποκλαπέντες οὐ πορνείαν τὴν πορνείαν ἡγοῦνται, οὐ μοιχείαν τὴν μοιχείαν, οὐδ' ὅσα τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεὸν κατεργάζονται, παραιτοῦνται, ἀλλὰ πάντα ἀδεῶς πράσσουσιν, οὐδὲ τῶν ἐν βορβόρῳ χοίρων ἀπεικότες. Οὐ Νόμου μνημονεύοντες, οὐ Προφητῶν, οὐκ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου τοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐπὶ ἀνατροπῇ τῆς ἀνόμου ἁμαρτίας. Ἀλλὰ τῆς εὐσεβείας μορφῇ ἐπεριδόμενοι ἐναβρύνονται· τῇ γὰρ ἡγεμονίᾳ τῶν φρενῶν πληγέντες διὰ τῆς ἀμελείας καὶ ἀφοβίας Θεοῦ, ἐσκοτώνται, τὰ ἐναντία πράσσοντες. Μὴ οὖν ἐμπαθῆς ἔχε περὶ κρεῶν καὶ οἰνοποσίας, ἵνα μὴ τὸν νοῦν ἄχρηστον ἀπεργάσῃ πρὸς ὑποδοχὴν τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων. 5 ε'. Ἐὰν διαλέγῃ μετὰ ἀδελφοῦ περὶ λογισμῶν καὶ διολισθήσῃ σου ἡ γλῶσσα τοῦ καλῶς ἔχοντος, τῆς ψυχῆς κατακαμφθείσης ὑπὸ ἡδονικῶν λογισμῶν, ὄρα μὴ τὴν σεαυτοῦ κατάγνωσιν συσκιάσαι βουλούμενος χρῆσῃ τῇ μωρολογίᾳ καὶ εὐτραπελίᾳ πρὸς τὸ μὴ ἐλεγχθῆναι ὑπὸ τοῦ πλησίον, καὶ σὺ μὲν ἐκεῖνον ἐν τούτοις οὐ πληροφορήσῃς, σεαυτὸν δὲ παραδῶς ἀλάστορι δαίμονι. Ἀλλὰ μᾶλλον χρῶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ ἡσυχίᾳ, καὶ ἐπανελεύσεται ἐπὶ σὲ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἐκφεύξῃ φρενῶν παραπληξίαν. 6 ς'. Ἐὰν ἐμπιστευθῆς ἀρχάριον, μὴ πολὺς καταγίνου τῇ πρὸς ἐκεῖνου συμπαθείᾳ· ὑπὲρ ὧ ἀπαίτει παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ, ἐάνπερ σχολάζῃ πρὸς τὸν χρηστὸν ζυγὸν τοῦ Κυρίου, μήποτε συγκατασπασθῆς· οὐδὲ γὰρ τοῦ σκάφους ἀποπεσόντος, ἤδη καὶ τῆς νηὸς καταφρονητέον. 7 ζ'. Ἐν γνώσει Κυρίου ἔστωσάν σου αἱ πράξεις καὶ ὑπὸ διαβολικῶν βρόχων οὐκ ἐμπλακήσῃ· ἔθος γὰρ αὐτοῦ ἐστὶ διὰ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ κακὸν κατεργάζεσθαι. 8 η'. Ἐὰν παρακαλῆς ἡγούμενον ὑπὲρ ἀδελφοῦ τῆς μονῆς ἐκβεβλημένου, ὡς διαστροφὴν τῇ ἀδελφότητι ποιησαμένου, μὴ ἀποβιάζου περὶ τούτου τὸν πατέρα· ἀλλ' ἴσθι ὡς ὑπομιμνήσκων, καταλιμπάνων τῷ Θεοῦ βουλήματι, μήπως οὕτω εἰς αἴσθησιν ἐλήλυθε τῆς ἐαυτοῦ κακοφροσύνης καὶ βλάβην ἐμποίησῃ τῇ ἀδελφότητι διὰ τῆς εἰσόδου· καὶ γὰρ σπινθὴρ ἐν ἄλῳνι ἐμπεσὼν ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸν κάματον ἐπίπρησι. 9 θ'. Ὅτι δεῖ ἕκαστον βαστάζειν τὸν πλησίον διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα. Οὐαὶ δὲ τῷ βασταζομένῳ καὶ μὴ συνιέντι. 10 ι'. Ὁ καθεζόμενος

ἐν τῇ ἐρήμῳ τριῶν πολέμων ἀπαλλάττεται· ὄρασεως, ἀκοῆς καὶ λαλιᾶς. Ὁ δὲ ἐν συστήματι ἀδελφῶν ἡσυχάζων τριῶν καὶ αὐτὸς ἀπαλλάττεται· τοῦ ἀγοράζειν καὶ πιπράσκειν καὶ ληστῶν ἐπιδρομῆς. Χρὴ οὖν λοιπὸν τὴν ἑαυτοῦ συνείδησιν φυλάξει. 11 ια΄. Ἐὰν δὲ λέγῃ πρὸς ἡλικίαν νεάζουσαν καὶ τῇ εὐχροίᾳ ἐπανθοῦσαν, τήρησον ὀφθαλμόν, μήποτε ἡ ἐπιθυμία ἐπιθολώσῃ σου τὸν νοῦν καὶ ἄρξη ἐξέλκειν λόγους ἐμπαθείας πλήρεις ὄντας· καὶ εὐρεθῆς ἄκροισ χεῖλεσι περὶ σωφροσύνης ὁμιλῶν, ἀσελγαίνων δὲ τῇ ψυχῇ, ὅπως τοῦ μέρους ἐκείνου γεγονώς. Ἄλλ' ὅταν ἐμπέσῃ σοι ἡ τοιαύτη συντυχία, διὰ συντόμου τὸν λόγον ἀποτεμών, ἐπιλαβοῦ τῆς σιωπῆς. Φησὶ γὰρ ἡ Γραφή· ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ. Αἱ γὰρ συνεχεῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ὁμιλῖαι οὐ τὴν τυχοῦσαν βλάβην ἐμποιοῦσι τῇ ψυχῇ. Κολόβωσον οὖν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐρευνᾶν, ἀγῶ νιῶν μήποτε ἡ ἀμαρτία ἀποπλανήσασά σε τῇ πολλῇ ὁμιλίᾳ παρασκευάσῃ διαπράξασθαί τι τῶν μὴ ἀνηκόντων. 12 ιβ΄. Ὅσον τις τὸ ἑαυτοῦ θέλημα ἀποκόπτει καὶ ταπεινοῖ, τοσοῦτον εἰς προκοπὴν ἔλκεται. Ὅσον δὲ ἐνστατικωτέως ἔχει πρὸς τὸ ἴδιον θέλημα, τοσοῦτον ἑαυτῷ ὕβριν καὶ ζημίαν ἐπιφέρει. Μὴ θέλε οὖν δουλεύειν θελήματι ἰδίῳ, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπήκοος γενοῦ τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ. 13 ιγ΄. Ἐάν τις τῶν μοναχῶν ἀμελήσας παρενεχθῆ τῆς ἰδίας στάσεως, τὴν ἀναιδείαν ὑποτίθησιν αὐτῷ ὁ Ἐχθρός, ἵνα μὴ δευτέρως φανεῖς τῇ δυστροπίᾳ, ῥαδίως ἐλεγχθῆ ὑπὸ τῶν κηδεμόνων πρὸς σωφρονισμόν καὶ ἐπανόρθωσιν. 14 ιδ΄. Μὴ ἀποβάλλῃς τὴν ἐν Χριστῷ ὑποταγήν, ὁ γὰρ καρπὸς αὐτῆς βέβαιος καὶ ἀσφαλής. 15 ιε΄. Ἐάν τις τῶν ἀσκητῶν κατὰ πείραν τοῦ Μισοκάλου ὑποσκελισθῆ, μὴ λάβῃ δὲ μῖσος ἢ φθόνον κατὰ τῶν ἀσκητῶν, οὐ μὴ ἑάσει αὐτὸν ὁ Κύριος ἐν τῇ ἀποπλανήσει, ἀλλὰ χεῖρα ὀρέξει πρὸς ἐπανόρθωσιν, ὅτι τὴν ἀγάπην οὐκ ἀπώσατο· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ δοκῶν ἐστάναι, ἐὰν ἄρξηται φυσᾶν μεγὰ λα καὶ τὸ μῖσος ἐπαγκαλιζέσθαι, οὐκ ἐν ἀσφαλείᾳ ἔσται· διότι ἡ σκοτία τοῦ μίσους ἀπετύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. 16 ις΄. Ἐὰν στῆς ἐν οἴκῳ Κυρίου πρὸς λατρείαν πνευματικὴν, πρόθυμος ἔσο περὶ τὴν ψαλμωδίαν· εἰ δὲ σὺ σιγᾶς, σιγῆσω κἀγώ, σιωπήσει καὶ ὁ πέλας, ἐξ ἀνάγκης ἀργήσει καὶ ἡ ὑμνωδία. Ἄλλὰ μὴ οὕτως γενέσθω. Οἱ γὰρ εὐφημοῦντες ἄρχοντα ἢ βασιλέα, ὅταν στῶσιν ἐν θεάτρῳ, θεάσωνται δὲ μεταξὺ αὐτῶν τινα ἐστῶτα καὶ μὴ συνεκβοῶντα αὐτοῖς τεταμένη τῇ φωνῇ, τοῦτον ὡσαντες καταβάλλουσιν, ὡς ἀνάξιον τῆς τοιαύτης στάσεως κρίναντες. Δέον οὖν καὶ ἡμᾶς μὴ ἐκλύτως ἢ ἡμελημένως ποιεῖσθαι τὰς λιτάς. 17 ιζ΄. Οὐαὶ τῷ ἀδίκῳ, καὶ οὐαὶ τῷ τρυφητῇ, καὶ οὐαὶ τῷ ὑπερηφάνῳ· ἡ γὰρ πείρα δηλώσει αὐτοῖς, ὅταν καταλάβῃ αὐτοὺς ἡ συνοχὴ τοῦ ἄδου καὶ ὁ πνιγμὸς τοῦ θανάτου, ὅτι οὐδὲν μεῖζον φόβου Θεοῦ. 18 ιη΄. Ἀγάπα καλὴν συνοδίαν, ἀπὸ δὲ κακῆς συνοδίας ἀπόσχου· καθότι οὐ γόης, οὐ ληστής, οὐ τυμβωρύχος οὕτως ἐγεννήθησαν, ἀλλ' οὕτω μεμάθη καν ὑπὸ ἀνθρώπων κατεφθαρμένων τὴν διάνοιαν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· ὁ γὰρ Θεὸς πάντα καλὰ λίαν ἐποίησε. 19 ιθ΄. Μὴ σε τερπέτω λουτρὰ καὶ πότοι καὶ συμβολὴ κρεῶν, ἵνα μὴ περιπέσης κινδύνοις ἀνικητοῖς, ἀμαρτῶν εἰς μεγάλα. 20 κ΄. Βίον ἐνάρετον κτῷ μετὰ ὀρθῆς πίστεως· τίς γὰρ ἐν ἀνθρώποις οὐ μακαρίζει τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον; 21 κα΄. Ἐκπορευόμενος ἐκ τοῦ κελλίου πρὸς διακονίαν, ἢ προσομιλῶν τισι, ἀσφαλίζου τὸ ὄμμα, τὴν δὲ καρδίαν νύττε λογισμῷ εὐσεβεῖ, ἔτι λέγων· μὴ γὰρ ζωγράφος ἐξελήλυθας μαθεῖν, ἵνα τὰς εἰκόνας τῶν ἀνθρώπων περιχαρακτηρίζῃς; Σεαυτῷ πρόσεχε. Πῶς γὰρ δύνη, περὶ τῶν αἰσθητῶν κατειλημμένην ἔχων τὴν διάνοιαν, τοῖς ἀοράτοις καθαρῷ νῷ ἐνοπτρίζεσθαι καὶ κατατρυφᾶν καὶ ἐναγάλλεσθαι τῇ τοῦ Θεοῦ μνήμῃ; 22 κβ΄. Παῦσαι περιεργαζόμενος τὰ ἀλλότρια κακά, ἵνα μὴ εἰκότως παραφθαρή σου ὁ εὐσεβὴς λογισμὸς. 23 κγ΄. Ἐπιλαβοῦ τῆς σιωπῆς· ἀπαλλάττει γὰρ σε πολλῶν μολυσμῶν. Μέμνησο ἀεὶ τῆς συνοχῆς τῶν ἀμαρτωλῶν, φοβούμενος μήποτε μετ' οὐ πολὺ ἐν τοῖς αὐτοῖς καταλογισθῆς. 24 κδ΄. Οὐκ εἰσελήλυθας ποτε ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ θεασάμενος τὸν

κοπετὸν καὶ κλαυθμὸν ἐπήχθης ἀποπηδῆσαι τοῦ οἰκήματος; Διὸ ἐκ τῶν προσκαίρων δεῖ τεκμαίρεσθαι τὰ αἰώνια· φησὶν γάρ· δίδου σοφῶ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται. 25 κ'. Ἐὰν ὑπείσέλθῃ σοι λογισμὸς μεταβῆναι ἀπὸ τόπου, καὶ παραγενόμενοί τινες λόγῳ συμπαθείας, καὶ εἷς μὲν συνείση τῇ διαστάσει, ὡς εὐλογον τὴν λύπην ὑφίστασαι, μὴ ἀκρίτως ἀποδέχου τὴν τούτου βουλήν. Εἰ δέ τις ἄρξηται σε διελέγχειν καὶ παρακαλεῖν, οὗτος μᾶλλον τοῦ προτέρου ἀποδεκτός· οἱ τοιοῦτοι γὰρ μᾶλλον κήδονται τῆς σωτηρίας τῶν ἀδελφῶν. 26 κ'. Περὶ δὲ τῶν ἐξ ἀθυμίας τικτομένων λογισμῶν, μάλιστα τοῖς καταμόνας ἡσυχάζουσιν, οἶμαι μὴ ἀγνοεῖν τοὺς πολλούς· βούλομαι δέ σε καὶ περὶ τούτων διαβεβαιῶσαι. 27 κζ'. Ἦνίκα ψυχὴ πάθῃ πρόληψιν ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν, ἀποστάτης λοιπὸν ὁ νοῦς γενόμενος τῆς καλῆς ἐκείνης θεωρίας καὶ προσδοκίας καὶ μελέτης τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἀποπήγνυται πρὸς τὰ αἰσθητά, τὴν ἐκ τούτων ἀπόλαυσιν μεταδιώκων, φθόνῳ καὶ κακίᾳ δουλεύων. 28 κη'. Οἶμοι, τί ποιήσω ὁ ἄθλιος; Ἡ ἀσθένειά μου πολλή, μονία καὶ πτωχεία καὶ ἀτονία συνέχει με. Ἔργασασθαι οὐ δύναμαι, ἐπαιτῆσαι αἰσχύνομαι. Ξένος ἐγενόμην τῶν γενικῶν μου πραγμάτων. Εὐήμερεῖν δυνάμενος, ἐν δυσημερίᾳ περιέπεσον. Οἵτινες ἐμακάριζόν με, νυνὶ ὄνειδος αὐτῶν ἐγενόμην. Ἡ λύπη συνέχει μου τὴν καρδίαν διὰ τὴν περιέχουσάν με συμφορὰν. Οὐδεὶς ὁ ἐπικουρῶν, οὐδεὶς ὁ συμπαθῶν. Ἐν ἀτιμίᾳ πολλῇ ἐγενόμην. Ὀδεῖνα εἰς ἱερέα προσήχθη, καὶ ὁ δεῖνα εἰς κεφαλὴν κατεστάθη· ἐγὼ δὲ ἄσημος καὶ ἀνεπίδοξος καὶ ἀπερριμμένος. Οὐδεὶς ὁ προσποιούμενός με τὸν ἐν πτωχείᾳ καὶ ἀρρωστίᾳ περιπεσόντα. Ὁ μὲν ὑπερεπλούτησεν, ὁ δὲ ὑπὸ μαθητῶν δορυφορεῖται, ὅθεν καὶ τοῖς ἐν ὑπεροχῇ οὔσι συνδιατιῶνται· ἐγὼ δὲ καὶ ἐν ἀδοξίᾳ πολλῇ γενόμενος καὶ τῆς ἐφημέρου τροφῆς λείπομαι. Ἐκεῖνοι προῖέμενοι λαμπρῶς ἀμφιέννυνται, ἐγὼ δὲ καὶ τῶν ἀναγκαίων σκεπασμάτων ὑστεροῦμαι. Καὶ ὅταν τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐκτελέσαντες ἐν ἀγαθοῖς ὑπεξέλθωσι τὸν βίον, τότε μετὰ ἀρωμάτων λαμπρᾶς κηδείας κατατυχόντες ἐν κεκονιαμένοις μνήμασι κατατίθενται· ὄνομα αἰώνιον αὐτοῖς διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ἐπιταφίου περιποιησάμενοι. Ἐμοῦ δὲ τελευτήσαντος, τάχα οὐδὲ ταφῆς ἀξιοῦμαι, ἀλλ' ἡ κέλλα μου ἔσται μοι τάφος διὰ τὴν τῶν ἐπισκεπτομένων ἐρημίαν. Ἡ καρδία μου ὀδυνᾶται, καὶ τί ποιήσω; Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον ἀτενίζοντες τῇ θύρᾳ, καὶ οὐδεὶς ὁ κρούων. Περίλυπος ἐγώ, καὶ οὐδεὶς ὁ παρακαλῶν. Τέθλιμμα ἐσχάτως, καὶ οὐδεὶς ὁ συμπαθῶν. Οἶμοι ὅτι ἐκλείπουσιν ἐν ὀδύνῃ αἱ ἡμέραι μου. 29 κθ'. Εἰπὸν τῇ σεαυτοῦ ψυχῇ, ὦ ἄνθρωπε· ἕως πότε περίλυπος εἶ, ἢ ψυχή μου, ἕως τίνος συνταράσσεις με; Ἔλπισον ἐπὶ Κύριον καὶ ἐκτινάξεις σκολιοὺς λογισμούς. Εἰ γὰρ μὴ ἐννοεῖς τὰ γήϊνα, τοῖς τοιοῦτοις δικτύοις οὐκ ἂν συνέπλακες. Πλὴν τοῦτο ἔση γινώσκων, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος, εἴτε ἐν ὑπεροχῇ ὢν, εἴτε ἐν ταπεινώσει, κατὰ δὲ τὸ βούλημα τοῦ Θεοῦ πολιτεύσεται, οὐκ ἀποβλητέος. Εἰ δέ τις τὰ πρόσκαιρα θαυμάζει καὶ τὴν ἐκ τούτων μεταδιώκει ἀπόλαυσιν, τῆς τῶν δικαίων παρακλήσεως ἑαυτὸν ἐστέρησεν. 30 λ'. Ἐὰν οὖν τῆς χαρᾶς ἐκείνης κατατυχεῖν ἀγωνίζῃ, μὴ παρέχε δίοδον σκολιοῖς λογισμοῖς, ἀποστασίαν ἀπὸ Θεοῦ ποιοῦσιν· ἀψευδῆς γὰρ ὁ εἰπὼν· ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν· ὁ δὲ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν. Διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει· ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ· ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. 31 λα'. Τί οὖν θαυμάζεις μακαρίζων τὰ πρόσκαιρα καὶ δίκην ρεύματος παρατρέχοντα; Τί δὲ καὶ ὀνήσει ταφὴ λαμπρὰ καὶ τάφος κεκονιαμένος καὶ ἔπαινοι μάταιοι ἄνδρα ἐν ἀσεβείᾳ ζήσαντα, ὅταν αὐτὸς ἀνέσεως μὴ ἐπιτεύξεται; 32 λβ'. Τί ὠφελεῖ τὸν ἐν χρυσοφόροις κατακείμενον τὸ στίλβον ἐν τοῖς τείχεσι καὶ ἐν τῇ ὀροφῇ, ὅταν αὐτὸς ὑπὸ παθῶν κολάζεται, ἢ ὑπὸ δράκοντος ἔνδον δακνύμενος κατεσθίεται τὸ σῶμα; Τί γὰρ ὠφελήσει τὴν διαζευχθεῖσαν ψυχὴν ἢ τῶν πλειόνων περὶ τὸ σῶμα σπουδή, ἐὰν μὴ ὁ ἔπαινος ἢ παρὰ Κυρίου ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλη; Μὴ οὖν

θαύμαζε τὰ πρόσκαιρα καὶ δίκην κηροῦ διαχεόμενα. Ἄλλ' ἐκεῖνοι, φησί, πλουσίοις συνδιαιτῶνται. Ἄλλὰ σὺ προσομιλεῖς τῷ παμβασιλεῖ Θεῷ διὰ προσευχῆς, καὶ ἐσθίων τὸ σῶμα τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ καὶ πίνων αὐτοῦ τὸ αἷμα. Εὐφραίνου ἐν ἀγαλλιάσει, ὅτι ναὸς αὐτοῦ κατηξιώθης γενέσθαι. 33 λγ'. Μὴ οὖν ὀλιγῶρει βλέπων ἑαυτὸν ἐν τῷδε τῷ βίῳ ἐν ἀδοξία, ἢ ἐν νόσῳ, ἢ ἐν γήρᾳ βαθεῖ καὶ πτωχεῖα· ὁ γὰρ διατρέφων τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἔασει σε ἀπρονόητον. Ἄλλὰ στενοχωρεῖ, μήποτε ἀμβλυωπία σε ἐνοχλήσῃ; Ἄλλ' ἐννόησον, ὅτι τοῦτο καὶ δίκαιοι ὑπέμειναν. Ὅθεν Ἰσαὰκ τῷ Ἰακώβ, ἠνίκα ἐλάμβανε τὴν εὐλογίαν, ἔλεγε· ἔγγισόν μοι καὶ ψηλαφήσω σε, τέκνον, εἰ σὺ εἶ ὁ υἱός μου Ἡσαῦ. Τετράνεται δὲ τὸ ὄμμα τῆς διανοίας αὐτοῦ, ἀπὸ κακίας κεκαθαρμένον. Καθάρευε τοίνυν καὶ αὐτὸς ἀπὸ κακίας, καὶ περὶ τῆς σωματικῆς ἀρρωστίας μὴ λόγον ἔχε, καθότι αὐτῷ μέλλει περὶ ἡμῶν. Ἄλλὰ τὰ τῶν ἀναγκαίων χρειῶν λείπη σοι; Ἀναλόγισαι Ἡρώδη πλούτῳ καὶ τρυφαῖς διαρρέομενον, τὸν δὲ Πρόδρομον ἐν φυλακῇ δεδεμένον, ὡς ἓνα τῶν κακούργων καὶ εὐτελῶν ἀνθρώπων. Ἀψευδῆς γὰρ ὁ εἰπὼν· θλίψιν ἔχετε ἐν τῷ κόσμῳ· ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. 34 λδ'. Ἄλλ' ἐρεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν στενοχωρίᾳ διατελέσας τὸν βίον, ἄσημος καὶ ἀνεπίδοξος, καὶ μετὰ θάνατον οὐδεὶς ὁ τὴν μνήμην μου ἐπιτελῶν; Ἐσχάτης ἀνοίας ταῦτα καὶ φιλοδόξου ψυχῆς νοσήματα. Πόσους οἶε ἐπὶ τῶν διωγμῶν ἀθλήσαντας ὑπὲρ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, καὶ ἄχρι τοῦ δεῦρο ἄγνωστοι καθεστήκασι τῷ κόσμῳ; Ἄρα οὖν καὶ οἱ τελειωθέντες ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς, ὧν αἱ μνήμαι ὑπὸ ἀνθρώπων οὐκ ἐπιτελοῦνται, ἀπώλοντο; Οὐδαμῶς. Ἐν γὰρ τῇ βίβλῳ αὐτοῦ πάντες γραφήσονται. Τὰ ἄνω οὖν φρόνει, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ γὰρ πολίτευμα τῶν δικαίων ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει. Μὴ οὖν φύγῃς τοὺς πόνους, καίτοιγε καὶ ἡμεῖς οἱ περιλειπόμενοι τοὺς ἐν πόνοις καὶ στενοχωρίαις καὶ ἀνάγκαις εὐδοκιμήσαντας ἐν Κυρίῳ μακαρίζομεν. Ἐὰν οὖν σὺ κληρονόμος τῶν δικαίων βούλει εἶναι, μὴ διαπτύσῃς τὴν ταπείνωσιν, μηδὲ ἀποφύγῃς τὴν ἐν τοῖς πόνοις κακουχίαν, ἀλλ' ἐγκαρτέρει, ἵνα τῆς ἀκαταλύτου ζωῆς καὶ χαρᾶς καὶ δόξης ἐπιτύχῃς· τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Εἰ δὲ βούλη μὴ ὑποκλαπῆναι ἐν τινὶ ὑπὸ τοῦ ἐξεναντίας, πίστευε ὅτι οὐδέν, ὧν πράττεις ἢ ἐπιθυμεῖς, λανθάνει Θεῷ. Εἰ δὲ ἀμφιβάλλει ὁ λογισμὸς περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ γνώσεως, ὑπόδειγμα ἔχε τὸν προφήτην Ἐλισαῖ· ἠνίκα γὰρ πόλεμος συνεκροτεῖτο μεταξὺ τοῦ βασιλέως Ἰσραὴλ καὶ τῆς Συρίας, ἐβουλεύετο δὲ ὁ βασιλεὺς Συρίας πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας εἰπὼν· Εἰς τὸν τόπον τόνδε παρεμβάλω. Καὶ ἀπέστειλεν Ἐλισαῖ πρὸς τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ, λέγων· φύλαξαι μὴ παρελθεῖν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ὅτι ἐκεῖ Συρία κέκρυπται. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον, ὃν εἶπεν αὐτῷ Ἐλισαῖ, καὶ ἐφυλάξατο ἐκεῖθεν οὐ μίαν, οὐ δύο. Καὶ ἐξεκινήθη ἡ ψυχὴ βασιλέως Συρίας περὶ τοῦ λόγου τούτου, καὶ ἐκάλεσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· οὐκ ἀναγγελεῖτέ μοι τίς προδίδωσί με βασιλεῖ Ἰσραὴλ; Καὶ εἶπεν εἷς τῶν παίδων αὐτοῦ· οὐχί, κύριέ μου βασιλεῦ, ὅτι Ἐλισαῖ ὁ προφήτης ὁ ἐν Ἰσραὴλ ἀναγγέλλει βασιλεῖ Ἰσραὴλ πάντας τοὺς λόγους, οὓς ἐὰν λαλήσῃς ἐν τῷ ταμιεῖῳ τῆς οἰκίας σου. Καὶ εἰ ἄρα Προφήτην οὐκ ἐλάνθανε τῶν κρυπτῶς γενομένων, καὶ πῶς ἂν τὸν Δημιουργὸν τῶν ἀπάντων λαθεῖν τι δυνησεται; Οὐδαμῶς. Διὰ τοῦτο γὰρ προσετάγημεν ἐν τοῖς ταμιεῖοις προσεῦχεσθαι τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος· σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου καὶ ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου καὶ πρόσευξαι τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ Πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερωῷ. Ἀπορρίψωμεν τοιγαροῦν ἀφ' ἑαυτῶν πάντα λογισμὸν κακίας, μήποτε παραρρῶμεν. Γυμνὸς γὰρ ὁ ἄδης ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ. Μὴ οὖν ἀποθύμει, μηδὲ δίσταζε. Ἐνώπιον γὰρ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Θεοῦ

ἔσμεν, κὰν θέλωμεν, κὰν μὴ θέλωμεν. Χαῖρέ σοι ἐν ταῖς θλίψεσιν, οἱ γὰρ στέφανοι ἐκ διαφορῶν ἀνθῶν πλέκονται καὶ οἱ δίκαιοι διὰ πολλῶν θλίψεων εἰσπορεύονται εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου αὐτῶν. 35 λ'. Μὴ ἐπιθύμει γὰρ ἀρχὴν ψυχῶν, μήπως οὕτω ἐπέβης τοῖς τῆς ἀπαθείας μέτροις καὶ σεαυτὸν βλάβης καὶ τοὺς ἐπομένους σοι. Εἰ δὲ ἄκων ἔλκη, φροντίδα ποιοῦ, οὐχ ἵνα τὰ σὰ θελήματα ποιῆς, ἀλλὰ τοῦ ἐμπιστεῦσαντός σοι τῶν λογικῶν προβάτων τὴν ἐπιμέλειαν. Λέγει γὰρ διὰ τοῦ προφήτου Ἐζεκιήλ· Ὡ ποιμένες Ἰσραὴλ, μὴ βόσκουσι ποιμένες ἑαυτούς; Οὐ τὰ πρόβατα βόσκουσιν οἱ ποιμένες; Ἴδου τὸ γάλα κατεσθίετε καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε καὶ τὸ παχὺ σφάζετε, καὶ τὰ πρόβατά μου οὐ βόσκετε. Τὸ ἡσθητικὸς οὐκ ἐνισχύσατε, καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσατε, καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδήσατε, καὶ τὸ πλανώμενον οὐκ ἀπεστρέψατε, καὶ τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζητήσατε, καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε μόχθῳ· καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ ἐγενήθη εἰς κατάβρωμα ἐπὶ τὰ ὄρη πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ· καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου ἐπὶ πάντα ὄρη καὶ ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς διεσπάρη· καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν, οὐδὲ ὁ ἀποστρέφων. Διὰ τοῦτο, ποιμένες, ἀκούσατε λόγον Κυρίου. Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος· Εἰ μὴν ἀντὶ τοῦ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς προνομήν, καὶ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου, παρὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας, καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν οἱ ποιμένες τὰ πρόβατά μου, καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτούς, τὰ δὲ πρόβατά μου οὐκ ἐβόσκησαν. Ἀντὶ τούτου, ποιμένες, ἀκούσατε λόγον Κυρίου· τάδε λέγει Κύριος· Ἴδου ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας, καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἀποστρέψω αὐτούς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου, καὶ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά· καὶ ἐξελοῦμαι τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔσονται αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα. 36 λ'. Νοεῖν τοιγαροῦν χρή ἀληθῶς, ἡλίκον κίνδυνον ἔχει τὸ καταφρονητικῶς καὶ ἡμελημένως φροντίζειν τῶν ὑποτεταγμένων. Χρὴ τοίνυν τὸν ἡγούμενον ἐπιστημονικώτατον εἶναι καὶ διεγερμένον πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀρχομένων, καὶ κατανοεῖν ἐκάστου τὸ βῆμα, τὸ κίνημα, τὸν στολισμόν, καὶ τὰ ἀπρεπῆ διελέγχειν, χειραγωγεῖν δὲ πρὸς τὰ βέλτιστα. Οἱ γὰρ διδάσκαλοι οὐ μόνον τῶν στοιχείων τοὺς χαρακτήρας τοῖς μαθητευομένοις ὑποδεικνύουσιν, ἀλλ' ἀκρίτων στιγμῶν καὶ ἐκάστης στιγμῆς τὸν ἴδιον τόπον ὑποτίθενται· οὕτω χρή καὶ τὸν προεστῶτα ἄχρι τῶν μικροτάτων τῶν πρὸς σωτηρίαν συντεινόντων ὑποτιθέσθαι τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὰς ἠπειλημένας τιμωρίας τοῖς ῥαθύμοις ἐπιλέγειν ὀφείλει, ἵνα τεῖχος γενόμεναι εἴργωσι τὸν αἴτιον ἀπὸ τοῦ ἀναιτίου. Οὕτως οἱ λύκοι καθορώντες τὴν τοῦ ποιμένος ἐπιμέλειαν, φεύγουσι τῆς ἀγέλης τῶν λογικῶν προβάτων. 37 λζ'. Οὐδὲν οὕτως ἀνάγει ψυχὴν πρὸς σωτηρίαν καὶ νεανικωτέραν πρὸς τοὺς πόνους καθίστησιν, ὡς τὸ εὐρεῖν διδάσκαλον ἔργῳ τὴν ἀρετὴν κηρύττοντα κατὰ τὸν λέγοντα· ἀπ' ἐμοῦ ὄψεσθε καὶ οὕτως ποιήσατε. 38 λη'. Χρὴ δὲ καὶ ἡμᾶς τοὺς μαθητευομένους μὴ ἀνηκόους εἶναι, μηδὲ ἀντιλέγοντας, ἀλλὰ πᾶσαν ταπεινοφροσύνην δείκνυσθαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Εἰ δὲ συμβῆ τὸν παιδεύοντα λόγῳ μὲν τὴν ἀρετὴν κηρύττειν, τῆς δὲ ἐργασίας παραμελεῖν, μὴ ἐκ τῆς ὑποθέσεως δῶμεν χώραν τῷ ἐξεναντίας ἐπὶ διαστροφῇ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς. Ἀλλὰ μνημονεύσωμεν τοῦ εἰπόντος· ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι. Πάντα ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. 39 λθ'. Τήρει σεαυτὸν πάντοτε μὴ τιθέναι πρόσκομμα ἢ σκάνδαλον τῷ πλησίον, φοβούμενος τὴν ἀπειλὴν τοῦ εἰπόντος διὰ τοῦ προφήτου· οὐαὶ ὁ ποτιζὼν τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῇ θολερᾶ· καὶ πάλιν· τάδε λέγει Κύριος· Ἴδου ἐγὼ ἀνακρινῶ ἀναμέσον προβάτου καὶ προβάτου, κριῶν καὶ τράγων. Καὶ οὐχ ἰκανὸν ὑμῖν, ὅτι τὴν καλὴν νομὴν ἐνέμεσθε, καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς νομῆς κατεπατεῖτε, καὶ τὸ καθεστηκὸς ὕδωρ ἐπίνετε, καὶ τὸ λοιπὸν

τοῖς ποσὶν ὑμῶν ἐταράσσετε; Καὶ τὰ πρόβατά μου τὰ πατήματα τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐνέμοντο, καὶ τὸ τεταραγμένον ὕδωρ ὑπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἔπινον. Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος Κύριος· Ἴδου ἐγὼ διακρινῶ ἀναμέσον προβάτου ἰσχυροῦ καὶ ἀναμέσον προβάτου ἀσθενοῦς. Ἐπὶ ταῖς πλευραῖς καὶ τοῖς ὤμοις ὑμῶν διωθεῖσθε, καὶ τοῖς κέρασιν ὑμῶν ἐκερατίζετε, καὶ πᾶν τὸ ἐκλείπον ἐξεθλίβετε. Καὶ σώσω τὰ πρόβατά μου, καὶ οὐ μὴ ὦσιν εἰς προνομίην, καὶ κρινῶ ἀναμέσον κριοῦ πρὸς κριόν. Μὴ οὖν ὦμεν φίλαυτοι· ἐκ ταύτης γὰρ αἱ κακίαι, ὡς βλαστοί τινες, ἀναφύονται. Τῆς δὲ φιλαυτίας καθαιρετική ὑπάρχει ἡ ἀγάπη, ἅπαντας ἔλκουσα πρὸς ὁμόνοιαν καὶ συσφίγγουσα. Μέγα γὰρ καὶ τίμιον κτῆμα ἡ ἀγάπη· ἀγωνίζου οὖν ταύτης μὴ ἀποπεσεῖν. Κηδόμενοι τοιγαροῦν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας φεισώμεθα τῶν ἰδίων μελῶν, τύποι ἀρετῆς καθιστάμενοι τῷ πλησίον ἐν πίστει, ἐν ἀγάπῃ, ἐν ὑπομονῇ, ἐν ἀγνεΐᾳ, ἐν ὑποταγῇ, ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ἐν φόβῳ Θεοῦ· μὴ τοῖς κακίστοις θελήμασι συναπαγόμενοι, ἀλλὰ τοῖς τοῦ πνεύματος ἐναθλοῦντες πόνους· ἡ γὰρ τρυφή καὶ ἡ ἄνεσις τῷ ἀρίστῳ βίῳ ἀντίκεινται. 40 μ'. Ἐν τῇ στενῇ ὁδῷ καὶ τεθλιμμένη βαδίσωμεν, τὸν συντριμμὸν τῆς καρδίας ἀγαπῶντες, ἵνα διαμείνῃ ἡμῖν ἡ τοῦ θανάτου μνήμη καὶ ἐλευθερωθῶμεν τῆς καταδίκης. Οὐαὶ γάρ, φησὶν, οἱ γελῶντες, ὅτι κλαύσετε καὶ πενθήσετε· μακάριοι δὲ οἱ πενθοῦντες νῦν, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Ἐγκύψωμεν ἐν μνημείῳ καὶ ὀψώμεθα τῆς φύσεως ἡμῶν μυστήρια· τὴν ἐπάλληλον τῶν ὀστέων σωρόν, κρανία σαρκῶν γεγυμνωμένα, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὀστέων· ἐκεῖνα δὲ θεασάμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἐκείνοις ὀψώμεθα. Ποῦ τοῦ παρόντος ἄνθους τὸ κάλλος καὶ ἡ εὐχροΐα τῆς παρειᾶς; Ταῦτα δὲ ἐνθυμούμενοι, παυσώμεθα τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, ἵνα ἐν τῇ ἀναστάσει μὴ καταισχυρθῶμεν. Μνημόνευε δὲ τῆς ἐμῆς ἀσθενείας ἐπὶ τῶν προσευχῶν σου, σεαυτοῦ μὴ ἀμελῶν, ὅπως μνησθῆμι μου Κύριος ὁ Θεός, τῷ σκώληκι καὶ σαπρίᾳ ὑπάρχοντι· καὶ ῥύσηταί με τῶν ἐπληρωμένων βασάνων τοῖς ἀμαρτωλοῖς, καὶ ἀξιώσει τῆς τρυφῆς τοῦ παραδείσου. Ὅτι ἡ χρηστότης αὐτοῦ καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἀμήν. 41 μα'. Ἀδελφός τις πρᾶγμα διηγείτο τοιοῦτο, αὐτήκοος παρ' ἐτέρου ἀδελφοῦ. Ἄνθρωπός τις ἦν ἐν πόλει τινί, καὶ οὗτος ἦν ἔχων μίσθιον μεθ' ἑαυτοῦ, ᾧ ἐθάρρει πᾶσαν τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ. Τοῦτον ὑπεισηῆθε λογισμὸς ἀναχωρῆσαι πρὸς τὸν μονήρη βίον. Ὁ δὲ τούτου αὐθέντης σχεδὸν πάντα ἐποίει, βουλόμενος ἐκκόψαι τοῦ σκοποῦ τὸν νεώτερον, καθότι ἦν ἐννοῶν τοῖς αὐτοῦ πράγμασι, καὶ οὐκ ἴσχυσε περικρατῆς γενέσθαι τοῦ νεανίου. Ἀποταξάμενος τοίνυν ὁ νεώτερος ἐξῆλθεν εἰς τοὺς ἀδελφούς. Μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη ἤρξατο πολεμεῖσθαι τοῦ ὑποστρέψαι εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀφείς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἀνεχώρει πρὸς τὸν αὐτοῦ αὐθέντην, ὡς δῆθεν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀνδρός. Ὑπεδέξατο δὲ ὁ ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν ἀσμένως ἅπαξ καὶ δῖς. Τὴν δὲ τρίτην κάθοδον περιάρας ὁ ἀδελφὸς τὸ προσωπεῖον τῆς ὑποκρίσεως ἐνέφηνεν τῷ ἀνδρὶ τὸ κεκρυμμένον ἐν ἑαυτῷ πάθος, εἰπὼν· ἐπειδὴ οὐκέτι δύναμαι ὑπενεγκεῖν τὸν ζυγὸν τοῦ μονήρους βίου, παρακαλῶ σε, κύριε, δέξαι με μετὰ σεαυτοῦ καὶ ἔχε με κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν. Ἐλπίζω γὰρ πλέον ἐννοεῖν ἐν τοῖς σοῖς πράγμασιν, ὑπὲρ ὃ ἤμην· ἀκηκόειν γὰρ παρὰ σοῦ, ὅτι καὶ τὴν θυγατέρα σου ἔμελλές μοι ἐκδοῦναι εἰς γυναῖκα. Ὁ δὲ ἀνὴρ ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτόν· εἰ τῷ Θεῷ οὐκ ἐφύλαξας τὴν συνείδησιν, ἐμοὶ πῶς ἔχεις φυλάξει; Ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ λόγου, ὡς ὑπὸ μᾶστιγος πληγείς, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ. Τοιγαροῦν μὴ ἐκκακῶμεν τοὺς πόνους ὑπομένοντες, διότι γέγραπται· οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θριοῦσιν. 42 μβ'. Ἀκακίαν ἔχε πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· πανουργίαν δὲ πρὸς τὸ ἀποκρούσασθαι τὰς μεθοδείας τοῦ Ἀντικειμένου. 43 μγ'. Ἀπότομη σοφῶς τὰς βλαβερὰς συντυχίας, ἵνα ὁ ἔσω ἄνθρωπος ἡρεμήσῃ καλῶς. 44 μδ'. Μὴ ἴσθι δόλιος καὶ περίπικρος τῇ προαιρέσει, ἵνα μὴ ὑποσκελισθῆς, ὅταν δοκεῖς ἐστηρίχθαι. 45 με'. Ἀοργησίαν ἄσκει, ἵνα μὴ μεθύσκη ἄνευ οἴνου ὑπὸ κακίας καὶ μῆνιος βαρούμενος. 46

μ'. Μὴ ἴσθι φιλήδονος καὶ καταφρονητής, ἵνα μὴ βλασφημηθῇ ὁ Κύριος διὰ σοῦ. 47 μζ'. Μὴ συνδιάτριβε μιμολόγοις, ἵνα μὴ παραφθαρή σου τὰ νοήματα· αἱ γὰρ ρήσεις αὐτῶν βλαβεραὶ σφόδρα. Τοὺς γὰρ πρεσβύτας νεωτερίζειν παρασκευάζουσι· τοὺς δὲ νέους ἔλκουσι πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀνομίας. 48 μη'. Κακῶν ἀνδρῶν τὰς συμβουλίας ἀποστρέφου· δούλους γὰρ παρέστησαν ἑαυτοὺς γαστρός τε καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα παθῶν. 49 μθ'. Οὐ δύναται πόρνος ἀγαπᾶν τὸν τὸ πάθος βδελυττόμενον, οὐ κλέπτῃς τὸν τὴν ἀδικίαν ἀποσειόμενον· ἀλλὰ τῷ ὁμοίῳ προσκολληθήσεται ἀνὴρ. 50 ν'. Μὴ γλυκανθείη σοι ἡ ἡδονή, ἵνα μὴ πικρανθῇ σοι ἡ βάσανος αὐτῆς. 51 να'. Προσδόκα καθ' ἑκάστην τὴν ἔξοδόν σου καὶ εὐτρεπίζου πρὸς τὴν αὐτῆς πορείαν· ἦν γὰρ οὐ προσδοκᾷς ὥραν, ἐλεύσεται τὸ πρόσταγμα τὸ φοβερόν, καὶ οὐαὶ τῷ ἀνετοίμῳ. Καλὴ ἡ κατάνυξις, ψυχὰς γὰρ ἀνθρώπων ἰᾶται. 52 νβ'. Οὐδεὶς κλαίων ἀμαρτήσῃ ποτέ· καὶ οὐδεὶς ἐν κατανύξει ὢν, λογίζεται τὸ κακόν. Ἐκ γὰρ κατανύξεως ἔρχεται κλαυθμός· ἐν δὲ τῷ κλαυθμῷ ἔλλειψις καὶ ἀποχὴ κακῶν ἐμπορεύεται. 53 νγ'. Ζήτει ἐν τίνι νικῆσης τὰς ἡδονάς· τοῦτο γὰρ συμβάλλεται τῇ σῇ ἐργασίᾳ. 54 νδ'. Ἡδονῶν καταλυτήριόν ἐστι, προηγούμενοι μὲν τὸ συνεχῶς προσεύχεσθαι καὶ νηφόντως· ἔπειτα ἐπικρατεῖν τὸν νοῦν καὶ ἀγνήν τὴν διὰ νοίαν· μὴ προφέρειν ἄτακτον ῥῆμα καὶ τῆς προσηκούσης χρείας ἀνακόλουθον, πεπεισμένοι ὅτι κριτῆς ἀπαραλόγιστός ἐστιν ὁ Κύριος. Καὶ ἡ προσοχὴ τοῦ νοῦ καὶ ἡ προσδοκία τοῦ κρίματος ἐξαφανίσει τὸ γαργαλιζόμενον ἔνδον, καὶ τὴν ἀκμάζουσαν ἐπιθυμίαν καταμαρανεῖ, καὶ ἔσται ἐν εὐδία ἡ τοιαύτη ψυχὴ. 55 νε'. Ἐγκαρτέρει ἐν ᾧ καθέζη τόπῳ τῇ ὀλιγωρίᾳ ἀνθιστάμενος· οὐ γὰρ ἐν τῇ μεταβάσει καὶ διαστάσει ἐξημεροῖς τὰ πάθη, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ νοῦ προσοχῇ. Ὑπομονῆς ἔχομεν χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες τύχωμεν τῶν ἐπαγγελιῶν. Ὁ δὲ τῇ ἀκηδία συμπεριφερόμενος μακρὰν ἀφέστηκε τῆς ὑπομονῆς, καθάπερ καὶ ὁ νοσῶν τῆς ὑγείας. Οὐκ οὖν ἐν τῇ ἀκηδία ἡ ἀρετὴ, ἀλλ' ἐν τῇ ὑπομονῇ γνωρίζεται· ἡ δὲ ὑπομονὴ ἀνανεουμένη κρατύνεται ἐν τῷ τὸν νοῦν προσασχολεῖσθαι τῇ θεωρίᾳ καὶ μελέτῃ τῶν προσδοκωμένων· ἐκεῖθεν γὰρ παινόμενος ὁ νοῦς μεταλαμβάνει ἰσχύν, καθάπερ καὶ τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν ἐδωδύμων καὶ αἰσθητῶν βρωμάτων. Εἰ δὲ ἀμαυρώσειεν ὁ νοῦς ταύτης τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀξίας, τῷ ὄντι πτωχὸς καὶ ἀσθενὴς ἀποκαθίσταται. Ἀποτιναζάμενος τοίνυν τὴν προσπάθειαν τῶν ὑλικῶν παθῶν, σχόλαζε τὸν νοῦν πρὸς ἐκείνην τὴν ἔνθεον ἐργασίαν· καὶ οὐ χρεῖα μεταφέρειν τὸ σῶμα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ διακόπτειν ἐν ταῖς ἀποδημίαις, δίχα εὐλόγου αἰτίας καὶ τῆς τῶν προεστηκότων ἐπιτροπῆς· ἡ γὰρ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν. 56 ν'. Ἀβαρῆ σεαυτὸν τήρει καὶ ἀκατάγνωστον ἐν ᾧ δ' ἂν κατοικήσης τόπῳ, ἵνα προκόψῃς καλῶς ἐν Κυρίῳ. Εἰ δὲ καταφρονητῆς ἀποβῆς, σκόπει μήποτε ἐπιχυθείη ἐπὶ σὲ ἐξουδένωσις παρὰ τοῦ κρείττονος, ἡγεμῶν γενόμενος ἀνοσίων πράξεων. 57 νζ'. Ἴχνος ἐστὶ τελειότητος χαίρειν καὶ ἐπαγαλλιᾶσθαι ἐπὶ τῇ προκοπῇ τοῦ πλησίον· ἦθους δὲ πικροτάτου καὶ πονηρᾶς διαθέσεως τὸ ἀνιάσθαι καὶ δυσφορεῖν ἐπὶ τῇ ἐτέρου εὐδοκιμῆσει. 58 νη'. Τί δυσφορεῖς, ὦ ἄνθρωπε, ἐπὶ τῇ τοῦ προκόπτοντος εὐκλείᾳ; Μὴ γὰρ ἐν <τῷ> τοῦτον ἢ ἐκεῖνον ἀποπεσεῖν τῆς σωτηρίας διὰ τοῦτο σωθήσῃ; Ἡ ἐν τῷ τοὺς πολλοὺς ἐκκλεισθῆναι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν σὺ βασιλεύσεις; Μὴ γὰρ σὲ μονώτατον χωρεῖ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν; Μὴ σοὶ μόνῳ ἠτοιμάσται ἡ χαρὰ τοῦ παραδείσου, ὅτι ἄχθη ἐπὶ τῶν πολλῶν σωτηρία; Μὴ τοίνυν ἀεμπολήσης τὰ ἔργα τοῦ καθαροῦ ἔρωτος, καὶ τὰ τῆς ἐνθέσμου πολιτείας ἀντιδώσης τῇ δυσμενείᾳ καὶ τῇ τοῦ πικροτάτου ἦθους δεινότητι. μηδεὶς οὖν σε ἀπατάτω· μὴ ἄνθρωπος, μὴ Διάβολος, μὴ λογισμὸς ἐμφωλεύων ἐν διανοίᾳ καρδίας· τῶν γὰρ ἀμηχάνων ἐστὶν ἀρετὴν εἰς βεβαίωσιν προαγαγεῖν μὴ συνανακραθεῖσαν τῇ ἀγάπῃ. Κἂν γὰρ σχῆ τις ὑμῶν πᾶσαν τὴν γνῶσιν καὶ πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Ἀποστόλου, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχη, οὐδὲν ὠφελήσεται, ἀλλὰ πόρρω τῆς εὐθείας

τρίβου καθίσταται τῆς ἀγούσης πρὸς τὰς οὐρανίους πύλας. Χρῆζομεν τοιγαροῦν πολλῶν δακρύων, τοῦ ἡμᾶς ἐλευθερωθῆναι τῶν δεσμῶν μίσους τε καὶ φθόνου καὶ τῆς ὑπερηφανίας καὶ πάσης διαβολικῆς κηλίδος. Δαιμονικῆς γὰρ διαθέσεως τὸ ἀνιάσθαι ἐπὶ τῇ τῶν προκοπόντων ἀριστείᾳ. Οἱ γὰρ δαίμονες τὸ μῖσος ἐγκολπωσάμενοι, περισπούδαστον αὐτοῖς ἅπαντας ἄρδην ἀπολέσαι. Οἱ δὲ Ἅγιοι τὸν ἑαυτῶν Δεσπότην μιμούμενοι, πάντας ἀνθρώπους θέλουσι σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· τῇ γὰρ ἀγάπῃ κορυφωθέντες, τὸν πλησίον, ὡς ἑαυτούς, ἠγάπησαν. 59 νθ'. Ἐὰν ὑπάρχεις σώφρων, μὴ ἐπαίρου ἐπὶ τῇ σεαυτοῦ ἐγκρατεία, ἀλλὰ δέου τοῦ Κυρίου ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ὅπως φρουρός σοι γένηται ἄχρι τέλους· πολλάκις γὰρ ἀμπελῶνι ἐξάπινα ἐπήρεια τετραπόδων ἐπιγενομένη τὸν καρπὸν ἄφνω διέφθειρεν ἐξ ἀμελείας τοῦ φύλακος. 60 ξ'. Ἐὰν πλοῦτον ἔχῃς, μὴ μεγαφρόνει· καθότι οὐπὼ ἀπήλλαγες κινδύνων καὶ ἐπιβουλῶν· ὅθεν καὶ ἀβέβαιος ἢ ἐξ αὐτοῦ ἀπόλαυσις διὰ τὴν ταχίστην καὶ ἄδηλον μεταβολήν, καθὼς γέγραπται· εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους, καὶ ἄρχοντας πορευομένους ὡς δούλους ἐπὶ γῆς. 61 ξα'. Ἐὰν ἦς εὐθαλῆς τοῖς μέλεσι, μὴ ἐπαίρου τῇ ῥώμῃ τοῦ σώματος, ἀλλ' ἀναλόγισαι, ἠλίκοις καὶ ὅσους κινδύνους περικείται τὸ σῶμα. Καὶ γὰρ οὓς θεωροῦμεν ὑπὸ ἀνιάτων παθῶν συνεχόμενους, εἴτε τῶν μελῶν ἠκρωτηριασμένους, εἴτε ὑπὸ ἀκαθάρτων πνευμάτων ὀχλουμένους, οὐχ οὕτως ἐκ γαστρὸς ἀπετέχθησαν, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἐν τούτοις ἄφνω κατελογίσθησαν· καὶ ἡ χθὲς ὑπερανθοῦσα ἠλικία, σήμερον ὑπὸ δυσιάτων παθῶν κατακιζομένη μεμάρανται. Σκόπει οὖν σεαυτόν, μήποτε ἐν τούτοις καταλογισθῆσιν οὐ μετὰ πολὺ, καθότι τῆς αὐτῆς ὑπάρχεις φύσεως. Ὀπηνίκα οὖν ἐν ἄλλῳ θεωρήσωμέν τι τῶν λυπηρῶν, ἑαυτοὺς ἐν ἐκείνῳ ἐνοπτρισώμεθα, ὅτι οὐκ οἶδαμεν τί τέξεται ἢ ἐπιούσα. Πολλῆς γὰρ ἀνίας καὶ ἀλγημάτων πεπλήρωται ἡμῶν τὸ σῶμα. Τοίνυν ἐπιστάμενοι τὴν ἀσθένειαν τῆς ἑαυτῶν φύσεως, μὴ ὦμεν ὑπερήφανοι καὶ ἀσυμπαθεῖς, ἀλλὰ διὰ τῆς εἰς ἀλλήλους συμπαθείας εὐδιάλλακτον σχῶμεν τὸν Δημιουργὸν τὸν δυνάμενον ἀλγεινὸν ποιεῖν καὶ πάλιν ἰᾶσθαι, καὶ κατάγειν εἰς ἄδου καὶ ἀνάγειν. Κἂν πρὸς βραχὺ ἔρρωται ἡμῶν τὸ σῶμα, ἀλλ' οὐκ οἶδαμεν τί τέξεται ἢ ἐπιούσα. 62 ξβ'. Μὴ ἐπαίρου ἐπὶ τὸν ἡμαρτηκότα, μηδὲ ἐρέθιζε τὸν μὴ ἡμαρτηκότα ἀμαρτάνειν· ἀμφοτέρα γὰρ ἀσύμφορα καὶ ἐπικίνδυνα. Εἰ δὲ βούλει χρήσιμον σεαυτόν ἀποκαταστήσαι, ἑκατέροις τύπον παρέχε σεαυτόν καλῶν ἔργων, ἐκχέων δακρύων ὀχετοὺς ἔναντι Κυρίου, ἵνα τὸν μὲν πεσόντα ἀναστήσῃ ὁ Κύριος, τὸν δὲ ἐστῶτα μὴ ἀλῶναι ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας. Κριτῆς δὲ εἷς ἐστίν, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. 63 ξγ'. Μὴ τάρασσε σύστημα ἀνδρῶν ἀσκητῶν ψαλλόντων τῷ Κυρίῳ, αὐθαδεῖα λογισμῶν φερόμενος, ἵνα μὴ θεήλατος πληγὴ σοι ἔλθῃ. Τὸ γὰρ εἰς Θεὸν ἀμαρτάνειν χαλεπὸν καὶ ἀσύγγνωστον. Πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· οὐ γὰρ ἐστίν ἀκαταστασίας ὁ Θεός, ἀλλ' εἰρήνης. 64 ξδ'. Νέος τυγχάνων σιωπῆν ἄσκει καὶ τὴν ἀοκνησίαν· ἢ γὰρ ἀοκνησία ἀβαρῆ σε τηρεῖ. Ἡ δὲ σιωπὴ τὸ φέγγος τῆς ψυχῆς ἄσβεστον διαφυλάττει, μὴ συγχωροῦσα ὑπὸ κακίας ἐπισκοτιζέσθαι. 65 ξε'. Παρέστω σοι ἡ ταπεινοφροσύνῃ ἐν παντὶ τόπῳ καὶ ἐν πᾶσιν οἷς διαπράττῃ· καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐπιδέεται ἱματίου, κἂν θάλπος ἦ, κἂν κρυμὸς ἐνέστηκεν, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐπιδέεται ἀνελλιπῶς τῆς ἐν ταπεινοφροσύνῃ περιστολῆς. Κτῆμα καλὸν καὶ ἐξαίρετον ἡ ταπεινοφροσύνῃ· καὶ ἴσασι πάντες οἱ ἀνεπαισχύντως ἐλκύσαντες τὸν ταύτης ζυγόν. Ἐλοῦ γυμνὸς καὶ ἀνυπόδητος βαδίζειν μᾶλλον, ἢ ταύτης διαγυμνοῦσθαι· τοὺς γὰρ ἀγαπῶντας αὐτὴν σκέπει ὁ Κύριος. 66 ξζ'. Ὡσπερ οὐ δυνατὸν τοὺς πλωτῆρας ἐνυπομεῖναι τῇ νηϊ διηνεκῶς, καὶ τὸν ἐν πανδοχείῳ καταλύσαντα μὴ ὑπεξελεθεῖν τοῦ τόπου, οὕτω καὶ ἡμᾶς οὐ δυνατὸν διαιωνίζειν ἐν τῷδε τῷ βίῳ. Ὡσπερ γὰρ ἐκεῖ ὀδοιπόρος καὶ ἐπιβάτης κέκληται, οὕτω καὶ ἐνταῦθα πάροικοι καὶ παρεπίδημοι. Πρὸς ταῦτα οὖν ἐνατενίζοντες τῷ τῆς διανοίας ὄμματι, εὐτρεπισθῶμεν πρὸς τὴν μετάστασιν τοῦ

βίου. 67 ξζ'. Όταν θεάση σεαυτὸν κομῶντα ταῖς ἀρεταῖς καὶ κορυφούμενον, τότε πολλῆς ἐπίδῃ τῆς ταπεινοφροσύνης· ὅπως τῶν θεμελίων ὀλοκλήρων σωζομένων ἄσειστον καὶ ἀρραγὲς διαμεῖνῃ τὸ ἐποικοδομηθέν, καὶ ἔσται ἐν ἀσφαλείᾳ πολλῇ ὁ καρπὸς σου. 68 ξη'. Ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, ἐν αὐτῷ ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ ἰσῶν παγίδα τῷ ἑαυτοῦ διδασκάλῳ, δυσσεβῆς ὁ τοιοῦτος καὶ παράνομος· ὅθεν καὶ συγκατάκριτος ἔσται τῷ τὸν εὐεργέτην καὶ διδάσκαλον παραδεδωκότι εἰς χεῖρας ἀνόμων. 69 ξθ'. Κοσμικὸν ἄνδρα οὐχ ἡ κόμη καὶ ἡ ἐσθῆς ποιεῖ, ἀλλ' ὁ κακὸς τρόπος καὶ τὸ νενευκέναι πρὸς τὰς κοσμικὰς καὶ ὑλώδεις ἐπιθυμίας· ἐν τούτοις γὰρ ἡ ψυχὴ ἐναγῆς ἀποκαθίσταται. 70 ο'. Μοναχὸν οὐχ ἡ κουρὰ καὶ ἡ περιβολὴ συνίστησιν, ἀλλ' ὁ οὐράνιος πόθος καὶ ἡ ἔνθεος πολιτεία· ἐν τούτοις γὰρ ὁ βίος ἄριστος φαίνεται. 71 οα'. Πρὸ πειρασμοῦ μὴ μεγέθυνη ἑαυτόν, πολλάκις γὰρ πειρασμὸς ἐπελθὼν ἤλεγξε καὶ τοὺς ἐστᾶναι δοκοῦντας. 72 οβ'. Οἶμαι πρὸ πειρασμοῦ μηδὲν σεαυτὸν ἐπιγινώσκειν ὁποῖος εἶ τῇ δυνάμει. Χρὴ οὖν ἐπασφαλίζειν τὴν διάνοιαν καὶ ἀγρυπνήσαι πρὸς τὰς ἐφόδους. 73 ογ'. Ὡσπερ πῦρ ἐν χωνευτηρίῳ δοκιμάζει χρυσὸν καὶ ἄργυρον, οὕτως ἐν πειρασμοῖς δοκιμάζονται τῶν βροτῶν αἱ ψυχαί, ἀρωγὸν ἔχοντες τὸν Κύριον. 74 οδ'. Μὴ δειλιάσωμεν ἐν τοῖς πειρασμοῖς, ἀλλὰ θαρσαλέως ἐπεκτείνωμεν πρὸς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως ἐν Χριστῷ. Στεφανοὶ γὰρ ὁ Κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν. 75 οε'. Ἐὰν συγκαλύπτῃς τὰ σεαυτοῦ μέλη μὴ ὀραθῆναι γυμνὰ ὑπὸ τινος, φυλάττου καὶ αὐτὸς τοῦ μὴ κατανοεῖν ἑτέρου τὴν γύμνωσιν δίχα ἀνάγκης ἢ ἀρρωστίας, ἵνα μὴ τύπους τινὰς ἀπρεπεῖς ἐγχαράξης τῇ σεαυτοῦ διανοίᾳ. 76 ος'. Ἐὰν οἰκονομίαν πληρῶν ἀλείψῃς ἐλαίῳ τὸν κάμνοντα, φυλάττου τὸ ὄμμα καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν γλῶσσαν, τοῦ μὴ ὑπερβαίνειν ἐν τινὶ τοὺς ὄρους τῆς σωφροσύνης· τοῦτο γὰρ πρέπον ἐστὶ τῇ εὐσεβείᾳ. 77 οζ'. Ἐπιβάλλε τὰς χεῖρας τοῖς τοῦ ἑτέρου μέλεσι μετὰ φρίκης, ὡς αὐτῷ τῷ ἀγιάσματι ἐφαπτόμενος. Καὶ γὰρ ἀληθῶς ἅγιος ναὸς τοῦ Κυρίου, θαυμαστός ἐν δικαιοσύνῃ· φησὶν γάρ· Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; Εἴ τις φθεῖρει τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινες ἐστε ὑμεῖς. Ταῦτα οὖν ἐπιστάμενοι, πάσῃ φυλακῇ τηρήσωμεν τὴν ἑαυτῶν καρδίαν. 78 οη'. Φύλαττε σεαυτὸν μὴ ἐνδιαστρόφως ἔχειν πρὸς μεράκιον· πολλοὶ γὰρ διέφθειραν καὶ ἐβδελύχθησαν, καὶ ἐσχάτως ἐματαιώθησαν. 79 οθ'. Ἐν τῷ σὲ καθεύδειν, μὴ ὑποστρώννυε σεαυτὸν ὑπὲρ τὴν χρεῖαν· δύναται γὰρ εἰκότως ἡ χαννότης ἐκκυροῦν τὸ σῶμα καὶ σφοδρότερον ἐκκαῦσαι τὸν ἄνθρακα τῆς ἡδονῆς. 80 π'. Οἱ καθεύδοντες ἐν χρυσοφόροις καὶ ἐπὶ κλίμαις ἐλεφαντίναις καὶ λιθοκολλήτοις τοὺς ἐν πόνοις διατρίψαντας μακαρίζουσι, κἂν μὴ ἀνέχονται τούτους ζηλοῦσθαι. 81 πα'. Πάντα πράττετε καὶ διανοοῦ πρὸς τὸ ἀρέσαι Θεῷ. Ταύτης γὰρ τῆς ἐννοίας ἀπούσης, οἰχίσεται ὁ μισθὸς πάσης ἐργασίας. 82 πβ'. Στέρξον τοὺς πόνους ἐν τῷ βραχεῖ καιρῷ τούτῳ, ἵνα εἰς αἰῶνας ἀναπαύσῃ· σὺ γὰρ ἐκεῖ ἀπελεύση καὶ τὸ ἔργον σου διαμένει. 83 πγ'. Ἐὰν ἦς ἐργάτης, μὴ περίλυπος ἔσο πρὸς ἐκείνην τὴν καλὴν ἀποδημίαν. Οὐδεὶς γὰρ μετὰ πλούτου ἐπαναλύων ἐν τοῖς ἰδίῳ, ἐν λύπῃ καθίσταται. 84 πδ'. Μὴ ἐκπείραζε τὸν πλησίον χάριν φιλαργυρίας, ἵνα μὴ λήψῃ ἀμαρτίαν δι' αὐτόν. Ἄλλ' ἐννόησον τὸ γεγραμμένον· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς· ἄδικοι γὰρ βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. 85 πε'. Μὴ ἔστω ἡ χεὶρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ δίδόναι. 86 πς'. Μακρόθυμος εἶ σὺ; Ἔσο καὶ πολὺς τῇ φρονήσει· δῶρον γὰρ καλὸν ἢ μακροθυμία· ὄξυχολίαν γὰρ καὶ μῆνιν καὶ ὀλιγωρίαν ἀπελαύνει, καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν τῇ ψυχῇ ἐμποιεῖ. 87 πζ'. Ἐὰν ἀπὸ στρατείας, τυγχανούσης τῆς προσκαίρου δόξης τῆς ἀποπιπτούσης ὡς ἄνθος χόρτου, καὶ ἀποτάξῃ τῇ αὐτῆς φαντασίᾳ, στέρξον τοὺς πόνους ἄχρι τέλους, μήποτε βλασφημηθῇ ὁ Θεὸς διὰ σέ, λεγόντων τῶν ἀπίστων, οὐδὲ ὁ Θεὸς διέσωσεν αὐτόν. Ἀλλὰ καθὼς εἴρηκεν ὁ Κύριος· οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ

ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καίτοιγε οἱ στρατευόμενοι τῷ ἐπιγίῳ βασιλεῖ, ἐὰν μὴ ἐνδείξωνται δοκιμὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως, τῶν μειζόνων δωρεῶν ἀνέφικτοι μένουσιν. Ὅταν δὲ καὶ πάντα ποιήσωσιν, ὀλίγα εἰσὶν ὀψώνια. Τί δὲ καὶ φαμέν; Αὐτὰ κενοδοξία εἰσὶ καὶ γαστρὸς ἠδύσματα. Οἱ δὲ ἀριστεύσαντες κατὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, ἐναριθμοὶ γενόμενοι τῆς ἐπουρανίου βασιλείας, τῆς χαρᾶς αὐτῶν οὐκ ἔσται τέλος· ὡς γὰρ ἄγγελοι ἔσονται ἐν οὐρανοῖς. 88 πη'. Ἐὰν καθέζη ἐν κοινοβίῳ, εἴτε κατὰ σεαυτοῦ ἀναχωρῶν ἠσυχάζεις, τῶν ζητουμένων μὴ ἀμέλει, τουτέστι καρδίας καθαρᾶς καὶ πνεύματος συντετριμμένου. Ταῦτα γὰρ ὁ κτησάμενος οὐκ ἐξουδενωθήσεται παρὰ Θεοῦ· τούτων δὲ καταφρονεῖν μέγας ὁ κίνδυνος. 89 πθ'. Μὴ κόμπαζε τῇ εὐγλωττίᾳ σεαυτὸν μεγαλύνων, ἀλλ' ἔμπρακτον ἀπάγγελλε τῶν ἰδιωτῶν καὶ ἀγραμμάτων τὴν διδασκαλίαν, ἵνα ἔση μαθητῆς τῶν τοῦ Κυρίου Ἀποστόλων. Τὸ γὰρ καυχᾶσθαι ἐπὶ τῇ ἔξω σοφίᾳ ἀπηγόρευται, μάλιστα Χριστιανοῖς. Ὁ γὰρ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχᾶσθω. 90 ς'. Ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυχῆση, μιμησκόμενος τῆς μηλωτῆς Ἥλιου, καὶ Ἡσαΐου τοῦ σάκκου· καθὼς γέγραπται· Πορεύου καὶ ἄφελε τὸν σάκκον ἀπὸ τῆς ὀσφύος σου, καὶ τὰ σανδάλιά σου ὑπόλυσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου. Καὶ τοῦ Βαπτιστοῦ τὸ ἔνδυμα μὴ ἐπιλανθάνου. Μὴ οὖν διὰ ἐσθήτος λαμπρᾶς περίβλεπτος ἔσο, ἀλλὰ δι' ἔργων ἀγαθῶν λαμψάτω τὸ φῶς σου ἔμπροσθεν πάντων, ἵνα δοξασθῇ ὁ Κύριος. 91 α'. Περὶ πίστεως διαλεγόμενος, σκόπει εἰ πέπρακταί σοι ἔργα πίστεως. Εἰ δὲ λέγειν καὶ ἀκούειν κατεπίθυμος εἶ, ῥηθήσεται σοι τὸ γεγραμμένον· θέλεις γινῶναι, ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι; Τῷ ὄντι γὰρ νεκροὶ ὑπάρχουσι πάντες οἱ Θεὸν ὁμολογοῦντες εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνούμενοι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι. Σὺ οὖν ταπεινὸν φρόνημα ἔχε, ἵνα μὴ εἰς ὕψος ὑπεραρθεῖς καταρραγῆς πτώμα ἐξαισίον. Ἰκέτευε καθ' ἐκάστην τὸν Θεόν, βοῶν πρὸς αὐτόν, θοῦ φυλακὴν τῷ στόματί μου καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεῖλη μου. Μὴ ἐκκλίνης τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας, τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν. Ἡ γλῶσσα γὰρ μικρὸν μέλος ἐστί, καὶ μεγάλα αὐχεῖ. β'. Δημῶσεις πραγμάτων καὶ κολαστήρια καὶ θανάτου ἀπειλαὶ πολλοὺς ἐσάλευσαν· ἄλλοι δὲ διὰ τούτων ἐστεφανώθησαν, ἕτεροι δὲ φιλαργυρίας χάριν προδόται εὐρέθησαν· οἱ δὲ διὰ κενοδοξίαν τῆς ἀληθείας κατεφρόνησαν, ἕτεροι δὲ δι' οἴστρον φιληδονίας τῇ ἀνομίᾳ ὑπέπεσον. Οὗτοι δὲ μόνον ἐνίκησαν τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν Διάβολον, οἱ αἰεὶ τὸν Κύριον ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς. Τὸ γὰρ νῆκος ἡμῶν ἐστὶν ὁ Κύριος. Εἴτε οὖν προκόπτεις ἐν ἀγαθαῖς πράξεσι, μὴ ὑψηλοφρόνει· εἴτε πολλὰ κατέγνωσ ἑαυτοῦ, μὴ ἀπογνῶς τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας· μακάριος γὰρ ἐκεῖνος, οὐχ ὁ καλῶς ἐναρξάμενος μόνον, ἀλλ' ὁ ἀμέμπτως ἐπιτελέσας. Μὴ οὖν ἐκδῶμεν ἑαυτοὺς τῇ ἀργίᾳ ὅλην τὴν ἡμέραν· ἀλλ' ἐργασώμεθα καλῶς ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ὥρᾳ, ἵνα καὶ ἡμεῖς καταξιωθῶμεν δέξασθαι ἐκ χειρὸς Κυρίου τὸ δηνάριον. 93 γ'. Ἐὰν σχῆς μετὰ σεαυτοῦ μαθητὴν καὶ τῇ ἀμελείᾳ τῆς ἑαυτοῦ ἀπροσεξίας ἀποβῆ τοῦ ζυγοῦ τῆς εὐσεβείας, μὴ ξενίζου ἐπὶ τούτοις, μηδὲ παρέχε χώραν τῇ ἀθυμίᾳ ἐπὶ πλεῖον κατατρύχειν τὴν σεαυτοῦ διάνοιαν, μήποτε καὶ σεαυτὸν κακώσης κάκεῖνον οὐκ ὠφελήσης. Ἄλλ' ἐννόησον τὸν λειτουργὸν τοῦ προφήτου Ἐλισαί· εἰ δὲ καὶ εἰς πολλὴν κακίαν ἐξώλεκεν, ἀναλόγισαι τὸν ἀπόστολον προδότην γενόμενον. Καὶ τίς οὕτως ἀγνώμων καὶ δυσσεβής, ὥστε τῷ Διδασκάλῳ ἐπιγράψαι τὸ αἴτιον τῆς ἐκείνου καταπτώσεως, καὶ οὐχὶ τῇ τοῦ μαθητοῦ κακῇ προαιρέσει; Αὐτεξούσιον γὰρ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὅθεν καὶ τιμαὶ καὶ τιμωρίαι ἀπόκεινται· τοῖς μὲν ἀγωνιζομένοις καλῶς αἰ τιμαὶ καὶ οἱ στέφανοι, τοῖς δὲ παραβάταις καὶ καταφρονηταῖς τιμωρίαι καὶ βάσανοι. Ἔστι γὰρ ἀμαρτία πρὸς θάνατον· θάνατον δὲ ἑαυτῷ πορίζει ὁ ἐπιμένων τῇ κακίᾳ καὶ μὴ μεταθέμενος ἐκ τῶν ἀπηγορευμένων

πρὸς τὰ βέλτιστα. 94 δ'. Ὄταν θεάσῃ ἑαυτὸν κακουχοῦντα περὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων λογίων καὶ τὰς πνευματικὰς νοουθεσίας ἀποποιοῦμενον, γίνωσκε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν ἐν νόσῳ δεινῇ πεπτωκέναι· ἀρχὴ γὰρ κακοφροσύνης ἐστὶ τοῦτο, ἣν οἱ νοσήσαντες καρπὸν θανάτου ἐτρύγησαν. 95 ε'. Οἱ τὴν χαλκευτικὴν τέχνην μετεχόμενοι οὐ τὴν κόνιν παραιτοῦνται, οὐ τῆς σφύρας τὸν κτύπον, οὐ τὸν συμφυρμὸν τοῦ πυρός, ἀλλ' ἐπιλαβόμενοι βόλον σιδήρου τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ ἐπιμονῇ ἐξάγουσιν εὐχρηστα σκεύη. Ὡστε οὖν καὶ ἡμεῖς μὴ ἐκκακῶμεν παρακαλοῦντες ἀλλήλους, ἵνα ἐξ ἀναξίου τίμιον ἐξάγοντες ἀξιωθῶμεν τῆς προσηγορίας ἐκείνης καὶ τῆς ὑπερφυοῦς δόξης· γέγραπται γάρ· ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἐξ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔση· καί, μακάριος ὁ ἔχων ἐν Σιών σπέρμα καὶ οἰκίους ἐν Ἱερουσαλήμ. 96 '. Θείοις νόμοις κατάρδευε τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ἵνα ἐπανθοῦσα καρποφορήσῃ τὸν ἐν δικαιοσύνῃ καρπὸν. Χρὴ δὲ ἡμᾶς μεταδιώκειν τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς, ὃν τρόπον τὰ χερσαῖα τῶν ζώων τῶν βοτανῶν τὰς πόας. Τῆς γὰρ ψυχῆς ἐρρωμένης, πάγιον ἔχει τὸ σῶμα πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς πόνους· ταύτης δὲ διαπεσούσης ὑπὸ αἰσchrῶν λογισμῶν, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὸ σῶμα καταφθαρήσεται ὑπὸ κακίας. Διὸ μακάριος ὁ ἐμπορευόμενος καλῶς ἐν τῷδε τῷ βίῳ τὰ τῆς βιοτῆς οἰκεῖα, ὅτι πλουτῶν πορεύεται πρὸς τὴν ἀκήρατον ζωὴν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν πρεσβεΐαις πάντων τῶν εὐαρεστησάντων τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ. Ἀμήν.